

Almenacka.

från skriften Kvarnby Jul 1929 utgiven av Mölndals Industri- och Hantverksförening

Liksom Göteborg hade Mölndal i den gamla tiden sin "Almenacka". Han hette Johannes och var från Kållerred. Runt om i gårdarna i Mölndal och Kållerred sitter det folk, som har bilden av Almenacka invävd i sina tidigaste barndomsminnen. Han var utan tvivel ett stort original, denne underlige kring-vandrare, och "märkvärdig" var han på många vis. Inte var han heller alltid så trevlig att ha att göra med, smutsig och nedlusad som han brukade vara, men han var ändå välkommen så gott som var han kom och allmänt avhållen, särskilt av barnen.

Almenacka var i viss mån en studerad karl, berättas det. Meningen var från början att han skulle studera till präst, men så blev han konstig i huvudet och måste ge upp. Hur långt han då kommit ha vi inte efterforskat, i alla händelser var han tydligen en from och bibelkunnig man det påstås till och med att han kunde hela bibeln utantill och psalmboken bar han alltid 'med sig i sitt lilla knyte under den period då han som gammalt original vandrade kring mellan gårdarna.

Till hans egenheter hörde att han aldrig kunde se en sten på marken utan att sparka till den, vare sig han var barfotad eller bar träskor (något tredje alternativ existerade inte för honom). Såg han två strån i kors anade han ont och vände. Det fanns också en del drag hos honom som går förträffligt ihop med namnet och som väl från början gett upphov till detta. Minnet svek honom aldrig, och det uppgavs att han kunde almanackan utantill. Han levde också efter almanackan. Viss dag på våren tog han - alldeles oberoende av väderleken- av sig sina träskor och traskade sedan barfota till en viss dag på hösten. Kläder fick han från fattigvården i Kållerred, och dem ville han också ha på bestämd dag. Händes det att kläderna inte var färdiga när han kom för att hämta dem, så gick han gladeligen omkring i de gamla paltorna tills nästa år på samma dag. Ordning måste det vara!

Någon bostad hade han aldrig under senare tid utan tog in här och där hos bönderna. Det var en liten upplevelse för barnen när Almanacka kom. Ute på gården bar han sig underligt åt. Alla stenhällarna på gårdsplanen måste han trampa på i tur och ordning innan han gick in. När han gick in genom dörren skulle han ha händerna i fickorna. Det blev att öppna dörren och så raskt sticka "näva i lumma" medan han klev över tröskeln.

Almenacka bad aldrig om husrum, utan där han kom och satte sig till, där fick man ha honom. Men han kände förstås bönderna och visste var det lönade sig att hälsa på. Vanligtvis ställde man fram en stol åt honom i spisvrån att sitta på. Och på kvällen tog man in ett halmknippe till bädd såvida han inte fick nöja sig med att ligga i lagårn. Det är kanske rätt underligt att barnen inte blev rädda för en såpass underlig figur, men faktum är att Almenacka var mycket uppskattad av de små. "Vi blev så glada så vi riktigt hoppa när han kom", säger en gammal man. Både för stora och små skötte

han underhållningen under sina besök i stugorna. Ur en bunt tidningar, som han bar under armen, föreläste han valda stycken. Varje lördag gick han till Göteborg för att köpa Förposten och sålunda skaffa färska nyheter. Dessutom hade han huvudet fullt av glada visor, så programmet behövde aldrig tryta.

Frampå morgonen då det blev tid att ge sig av till nästa ställe, gjorde Almenacka morgonbön. Det gick mycket allvarligt och ordentligt till. Därpå ställde han sig i en vrå och avvaktade ett lämpligt ögonblick att lämna huset. Han ville nämligen aldrig gå ensam genom en dörr utan väntade tills någon annan gick ut. Då smet han hastigt efter. Ändå var det inte riktigt slut med ceremonierna. Innan han kunde lämna gården måste han ånyo hoppa på alla stenarna, precis som han gjort när han gick in.

Nu (1929) är det omkring trettio år sen Almenacka gick ur tiden, men han kommer nog länge att vara ihågkommen i stugorna.